

Súd: Najvyšší súd SR  
Spisová značka: 7Cdo/98/2021  
Identifikačné číslo spisu: 7118224719  
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2023  
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo  
Funkcia: sudca  
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7118224719.2

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubora Šeba a členov senátu JUDr. Petra Brňáka a JUDr. Martiny Valentovej, v spore žalobkyne Ing. Z. E., nar. XX.X.XXXX, bytom K. XX, E., zast. JUDr. Petrom Konvičným, advokátska kancelária, so sídlom Rázusova 1, Košice, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, Bratislava, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 23C/115/2018, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 08. októbra 2020 sp. zn. 1Co/194/2019, takto

### rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 08. apríla 2019 č. k. 23C/115/2018 - 228 I. výrokom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu škody vo výške 8 658,81 eur a nemajetkovú ujmu vo výške 16 000 eur spolu s 5% ročným úrokom z omeškania zo sumy 24 658,81 eur od 29.09.2018 do zaplataenia do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, II. výrokom v prevyšujúcej časti nemajetkovej ujmy žalobu zamietol a III. výrokom žalobkyni priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% s tým, že o ich výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, úradu boja proti korupcii, odboru boja proti korupcii Východ sp. zn. ČVS:PPZ-XX/BPK-V-XXXX zo dňa 16.01.2012 bolo proti manželovi žalobkyne začaté trestné stíhanie za organizátorstvo pokračovacieho zločinu skrátania dane a poistného, za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a proti žalobkyni za pokračovací zločin skrátania dane a poistného a za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny. Uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko

Banská Bystrica, sp. zn. Tp 2/2012 zo dňa 19.01.2012 bol manžel žalobkyne vzatý do väzby, ktorá začala plynúť dňa 17.01.2012 od 06:00 hod a vykonával ju v Ústave na výkon väzby v Banskej Bystrici. Sťažnosť žalobkyne a jej manžela proti týmto uzneseniam prokurátorka Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej aj „prokurátorka“) uznesením sp. zn. VII/1 Gv 127/11-121 zo dňa 07.03.2013 ako nedôvodnú zamietla. Uznesením prokurátorky sp. zn. VII/1 Gv 127/11-190 zo dňa 01.06.2012 bol manžel žalobkyne prepustený z väzby na slobodu. Z uznesenia prokurátorky sp. zn. VII/1 Gv 127/11/1000-412 zo dňa 26.05.2012 súd prvej inštancie ďalej zistil, že trestné stíhanie proti manželovi žalobkyne bolo zastavené pre neprípustnosť, lebo obvinený zomrel. Následne uznesením prokurátorky sp. zn. VII/1 Gv 20/16/1000-4 zo dňa 09.05.2016 trestné stíhanie proti žalobkyni a ostatným spoluobvineným bolo zastavené, pretože skutok nebol trestným činom a nebol dôvod na postúpenie veci.

1.2. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie skutkovo vyšiel z preukázania žalobkyňou tvrdeného skutkového deja, vrátane existencie základných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci v prípade nezákonného rozhodnutia. Existenciu nezákonného rozhodnutia vydaného orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci ako prvého predpokladu pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, žalobkyňa odvodzovala od uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré neúspešne napadla sťažnosťou. Súd prvej inštancie mal za to, že zastavenie trestného stíhania, pretože skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania pre jeho nezákonnosť. Druhým predpokladom bola existencia škody. Náhrada skutočnej škody, ktorú žalobkyňa uplatnila v konaní, pozostávala z nákladov na obhajobu v trestnom konaní (obhajoba žalobkyne a jej manžela) v sume 3 600 eur a zo sumy 4 558,81 eur ako ušlej mzdy manžela žalobkyne, ktorú by zarobil ako zamestnanec v spoločnosti K & M s.r.o. za obdobie, keď sa nachádzal vo väzbe. Ušlá mzda manžela žalobkyne v rámci konania bola preukázaná znaleckým posudkom č. X/XXXX, pričom vypracovaním znaleckého posudku vznikli žalobkyni náklady v sume 500 eur, ktoré si tiež uplatnila v rámci konania titulom náhrady škody. Súd prvej inštancie poukázal na to, že náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie a konštatoval, že náklady za právne zastúpenie tak žalobkyne ako aj jej manžela boli hradené z finančných prostriedkov, ktoré patrili do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne a jej manžela, pričom žalobkyňa listinnými dôkazmi preukázala ňou uplatňovanú výšku škody.

1.3 Skutkovým východiskom úvah o výške nemajetkovej ujmy, bol podľa odôvodnenia súdu prvej inštancie záver o preukázaní nepriaznivého dopadu trestného stíhania na osobnostné práva žalobkyne. Priznanú výšku (16 000 eur) nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie odôvodnil s poukazom na to, že trestné stíhanie, najmä ak je osoba obvinená zo závažného trestného činu, predstavuje závažný zásah do osobnostných práv fyzickej osoby. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že všetky následky predstavujúce nemajetkovú ujmu boli v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím. Súd hodnotiac, v akom rozsahu bola znížená česť, dôstojnosť, postavenie žalobkyne v súvislosti s trestným stíhaním, dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala existenciu následkov takej intenzity, ktorá by zakladala jej právo na priznanie peňažnej náhrady v ňou uplatnenej sume 21 750 eur. Súd prvej inštancie poukázal aj na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a v zmysle jej záverov bol toho názoru, že všeobecný súd musí určiť primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení aj iných právnych predpisov upravujúcich odškodnenie (zákon č. 215/2006 Z. z.), ako aj judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a ESLP a určiť maximálnu hranicu náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím, aby priznaná náhrada nebola väčšia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obe trestných činov s následkom smrti. Na základe uvedených skutočností súd prvej inštancie dospel k záveru, že primeraná náhrada nemajetkovej ujmy žalobkyne bola suma 16 000 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

1.4 V súvislosti so žalovanou uplatnenou námietkou premlčania v časti nároku majetkovej ujmy v rozsahu sumy 1 800 eur (trovy právneho zastúpenia manžela žalobkyne) a sumy 4 558,81 eur (ušlá mzda manžela žalobkyne), kedy žalovaná počítala začiatok plynutia premlčacej doby odo dňa právoplatnosti uznesenia, ktorým bolo trestné stíhanie zastavené voči manželovi žalobkyne, t. j. odo dňa 06.06.2015, súd prvej inštancie uviedol, že začiatok plynutia lehoty je momentom, kedy sa poškodený dozvie o škode, kedy má vedomosť o protiprávnom konaní a zároveň o tom, že vznikla škoda a v akej výške. Bol toho názoru, že až uznesením prokurátorky zo dňa 09.05.2016 bolo určené, že skutok nie je

trestným činom, čiže rozhodnutie o začatí trestného stíhania je nezákonným rozhodnutím a došlo ku škode, za ktorú zodpovedá štát. O výške škody, ktorá sa týkala ušlej mzdy sa žalobkyňa dozvedela až vyhotovením znaleckého posudku č. XX/XXXX zo dňa 06.11.2017. Súd prvej inštancie poukázal na trojročnú premlčaciu lehotu a na to, že žaloba žalobkyne bola na súd doručená dňa 27.12.2018, teda mal za to, že v uvedenej časti nárok žalobkyne nie je premlčaný.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 08. októbra 2020 sp. zn. 1Co/194/2019 potvrdil rozsudok v napadnutých výrokoch o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyňu náhradu škody vo výške 8 658,81 eur s 5 % úrokom z omeškania ročne z tejto sumy od 29.09.2019 až do zaplatenia a nemajetkovú ujmu vo výške 16 000 eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (výrok I.), vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyňu úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 16 000 eur od 29.09.2018 až do zaplatenia zmenil napadnutý rozsudok tak, že žalobu v tejto časti zamietol (výrok II.) a žalobkyňu priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok III.)

2.1 Odvolací súd sa stotožnil so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, že žalovaná je zodpovedná za škodu a nemajetkovú ujmu, ktorá bola žalobkyňu spôsobená nezákonným rozhodnutím - uznesením o vznesení obvinenia vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru sp. zn. ČVS: PPZ-XX/BPK-V-XXXX zo dňa 16.01.2012, o ktorom bolo následne rozhodnuté až dňa 09.05.2016 uznesením prokurátorky sp. zn. VII/1 Gv 20/16/1000-4 (právoplatným dňa 20.05.2016) tak, že trestné stíhanie sa zastavuje, pretože skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

2.2 Vychádzajúc zo znenia a obsahu uznesenia prokurátorky sp. zn. VII/1 Gv 20/16/1000-4 zo dňa 09.05.2016 s vysokou pravdepodobnosťou, hraničiacou istotou, odvolací súd dospel k záveru, že v prípade, ak by manžel žalobkyne pred dátumom tohto uznesenia nezomrel, trestné stíhanie by aj proti nemu bolo zastavené z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo proti nemu vznesené obvinenie, nie je trestným činom. Manžel žalobkyne však zomrel skôr dňa 12.01.2015, preto trestné stíhanie bolo proti nemu zastavené pre neprípustnosť uznesením prokurátorky sp. zn. VII/1 Gv 127/11/1000-412 zo dňa 26.05.2015, právoplatným 05.06.2015. Zastavenie trestného stíhania pre jeho neprípustnosť z dôvodu smrti osoby, však podľa odvolacieho súdu nemôže viesť k tomu, že žalovaná neponesie zodpovednosť za nezákonné rozhodnutie v prípade, ak je zrejmé, že aj proti osobe, ktorá síce skôr zomrela, by bolo trestné stíhanie neskôr zastavené z dôvodu, že skutok, pre ktorý bola stíhaná nie je trestným činom. Opačný výklad by viedol k extrémnej nespravodlivosti a nenaplneniu účelu zákona č. 514/2003 Z. z. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti začatia trestného stíhania, je totiž neskorší výsledok trestného konania.

2.3 Odvolací súd mal za to, že pri uplatňovaní nákladov žalobkyne a jej manželky na nutnú obhajobu v trestnom konaní nebolo zistené, aby si uplatňovali neprimerané náklady nad rozsah stanovený vyhláškou č. 655/2004 Z. z. o tarifnej odmene. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že náklady na obhajobu boli advokátovi vyplatené žalobkyňou z peňazí tvoriacich bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej aj „BSM“), preto nebolo žiadneho dôvodu, aby sa výlučne žalobkyňa nedomáhala vrátenia týchto prostriedkov (ktoré by nemusela vynaložiť nebyť nezákonného rozhodnutia) do svojho teraz už výlučného vlastníctva, pretože jej manžel zomrel a ich BSM z tohto dôvodu zaniklo. Mzda, ktorá by manželovi žalobkyne patrila a ušla mu len z dôvodu, že bol vo väzbe, na základe nezákonného rozhodnutia o vznesení obvinenia, by bola tiež v čase jej vyplatenia predmetom BSM. Odvolací súd bol toho názoru, že nebolo dôvodu, prečo by si žalobkyňa nemohla uplatniť vyplatenie tejto sumy, o ktorú bola výlučne ona ukrátená počas manželstva a ktorá akoby sa „vrátila do BSM“ síce už neexistujúceho pre smrť manžela.

2.4 Odvolací súd konštatoval, že trestné stíhanie trvalo viac ako štyri roky, žalobkyňa bola vystavená neustálym procesným úkonom zo strany orgánov činných v trestnom konaní (ďalej aj „OČTK“) ako osoba podozrivá, obvinená z trestného činu a po celú dobu bola vystavená stresu, úzkosti a frustrácii. Celá táto frustrujúca situácia napokon skončila konštatovaním OČTK, že skutok nebol trestným činom a trestné stíhanie bolo zastavené. Nepochybne celá udalosť mala negatívny dopad na rodinný, pracovný život ako aj spoločenský život žalobkyne, tak ako to popísala ona aj svedkovia. Odvolací súd uviedol, že pri určení výšky nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie postupoval správne keď zohľadnil všetky

rozhodné okolnosti a správne ustálil aj výšku priznanej nemajetkovej ujmy s poukazom aj na iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, s ktorými sa odvolací súd stotožnil.

2.5 Odvolací súd záverom rozhodol o nároku trov celého konania vrátane trov odvolacieho konania. Žalobkyňa bola vo veci, pokiaľ sa týka jej nároku, resp. základu jej nároku úspešná v celom rozsahu. Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešnú žalobkyňu, ak jej bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. V prejednanom spore o náhradu nemajetkovej ujmy rozsah úspechu žalobkyne závisel od úvahy súdu, nakoľko súd na základe vlastnej úvahy stanovil rozsah nemajetkovej ujmy, čím bola v konečnom dôsledku znížená suma priznaná žalobkyňi. Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy v zmysle § 255 ods. 1 CSP je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ keďže tento sa skúma, čo do právneho základu, a nie do výšky priznaného nároku. Odvolací súd preto žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu 100 %, berúc do úvahy aj to, že v odvolacom konaní mala iba nepatrný neúspech v časti nepriznaných úrokov z omeškania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) a z § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. Dovolateľka žiadala, aby najvyšší súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1 Porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľka namietala v súvislosti s tým, že sa súdy v základnom konaní nevysporiadali s jej námietkami a z toho dôvodu považovala napadnuté rozhodnutie v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie za riadne neodôvodnené, arbitrárne a nepreskúmateľné. Odvolací súd nijakým spôsobom nerefletoval na námietky žalovanej v súvislosti s tým, že sa súd prvej inštancie obmedzil na to, že žalobkyňou uplatnené nároky jej priznal titulom nezákonného rozhodnutia, pričom žalovanej nebolo zrejmé, či má ísť o rozhodnutie o vznesení obvinenia žalobkyne, uznesenie o vznesení obvinenia manželovi žalobkyne, alebo o rozhodnutie o vzatí do väzby manžela žalobkyne, keďže si žalobkyňa uplatnila nároky na základe všetkých troch uvedených titulov. Vo vzťahu k námietkam predneseným v odvolaní žalovanej ohľadom nepreukázania uskutočnenia úkonov právnej služby a ich nutnosti a účelnosti sa odvolací súd zmožol podľa nej len na skonštatovanie, že nebolo zistené, aby si žalobkyňa uplatňovala neprímerané náklady nad rozsah stanovený vyhláškou o tarifnej odmene, čo dovolateľka považovala za nedostatočné. Nesprávny procesný postup súdov v základnom konaní žalovaná namietala aj vo vzťahu k záveru o primeranosti výšky žalobkyňi priznanej nemajetkovej ujmy.

3.2 Dovolateľka ďalej v dovolaní namietala porušenie práva na spravodlivý proces vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania, pričom toto rozhodnutie považovala za arbitrárne a nepreskúmateľné. Keďže žalobkyňi bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 16 000 eur oproti požadovanej náhrade nemajetkovej ujmy vo výške 21 750 eur, mala žalovaná za to, že pre zjavný rozpor s rozumným usporiadaním procesných vzťahov nebolo možné žalobkyňi priznať nárok na náhradu trov v rozsahu 100 %. Žalovaná uviedla, že súdy v základnom konaní mali postupovať podľa zásady úspechu (§ 255 ods. 2 CSP) tak, že od úspechu žalobkyne (81 %) mali odpočítať jej neúspech (úspech žalovanej 19 %), čím by dospeli k záveru, že čistý úspech žalobkyne bol 62 %.

3.3 Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná videla pri riešení otázky „neprimeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy“, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej rozhodnutiami 6MCdo/15/2012, 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 3Cdo7/2017, 3Cdo/19/2018. Podľa žalovanej priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 16 000 eur bola neprímerane vysoká. S poukazom na uvedenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu mala za to, že osobám domáhajúcim sa náhrady nemajetkovej ujmy nie je možné priznať vyššie alebo porovnateľné sumy ako v prípadoch, ak bola trestným činom spôsobená smrť alebo ujma na zdraví. Súdy v základnom konaní priznali žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 16 000 eur, pričom však podľa § 5 ods. 1 zákona č. 215/2006 Z. z. ujmu na živote možno odškodiť maximálnou sumou vo výške 16 360 eur. Podľa žalovanej teda súdy v základnom konaní priznali žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy len o 360 eur nižšiu, ako by bolo možné v maximálnej výške odškodiť ujmu na živote. Súdy považovali priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, avšak podľa dovolateľky sa uvedenej primeranosti bližšie nevenovali.

3.4 Dovolateľka prípustnosť svojho dovolania odvodzovala aj od § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom nesprávne právne posúdenie žalovaná videla pri riešení otázky „Či možno považovať uznesenie o

vznesení obvinenia za nezákonné rozhodnutie v prípade zastavenia trestného stíhania z dôvodu jeho neprípustnosti pre úmrtie obvineného a je možné priznať nárok na náhradu škody titulom takéhoto uznesenia o vznesení obvinenia?" Žalovaná bola toho názoru, že obvinený má nárok na náhradu škody v prípade, ak bolo trestné stíhanie voči nemu zastavené z dôvodu, že sa preukáže, že skutok nespáchal, skutok nie je trestným činom, alebo že sa skutok nestal, pričom nárok na náhradu škody nevznikne, ak bolo trestné stíhanie zastavené z objektívnych dôvodov (smrť manžela žalobkyne). Zároveň žalovaná považovala za neprípustné preberanie záverov trestných stíhaní iných osôb, aj keď ide o osoby spoluobvinené, a predpokladať „s pravdepodobnosťou hraničiacou istotou", že ak trestné stíhanie spoluobvinených osôb bolo zastavené z dôvodu, že skutok nie je trestným činom, bolo by z rovnakého dôvodu zastavené aj v prípade manžela žalobkyne.

3.5 Dovolateľka namietala aj nesprávne právne posúdenie otázky „Či možno odvodzovať začatie plynutia subjektívnej 3 - ročnej premlčacej lehoty podľa § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., od právoplatnosti uznesenia o zastavení trestného stíhania, ktoré bolo vydané vo vzťahu k inej osobe, ako je osoba, o ktorej nároku na náhradu škody sa koná?" Žalovaná mala za to, že ak bolo titulom pre uplatnenie nároku na náhradu škody práve uznesenie o vznesení obvinenia manželovi žalobkyne, bolo potrebné počítať začiatok plynutia 3-ročnej subjektívnej premlčacej lehoty v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., práve od momentu právoplatnosti uznesenia prokurátorky sp. zn. VII/1 Gv 127/11/1000-412 zo dňa 26.05.2015, ktorým bolo trestné stíhanie manžela žalobkyne zastavené, teda od dátumu 05.06.2015 (od právoplatnosti predmetného uznesenia), pričom k premlčaniu uplatneného nároku jednoznačne došlo dňa 05.12.2018, avšak žaloba žalobkyne na súd bola podaná až 27.12.2018. Súdny v základnom konaní však za relevantný dátum pre začiatok plynutia premlčacej doby považovali dátum 20.05.2016, kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie o zastavení trestného stíhania žalobkyne a následne dospeli k záveru, že nárok žalobkyne titulom uznesenia o vznesení obvinenia premlčaný nie je. Trestné stíhanie manžela žalobkyne však bolo právoplatne zastavené dňa 05.06.2015 a ďalší priebeh trestného konania vo vzťahu k ostatným obvineným nemohol byť v tomto smere relevantný. Podľa názoru žalovanej nebolo možné odvodzovať začiatok plynutia premlčacej doby v súvislosti s nárokmi manžela žalobkyne od právoplatného zastavenia trestného stíhania, ktoré sa týkalo iných osôb.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu vyjadrila a žiadala, aby dovolací súd odmietol resp. zamietol podané dovolanie a žalobkyňu priznal náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, avšak nie je dôvodné.

6. Najvyšší súd, vychádzajúc z argumentácie žalovanej a zistiť splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle § 444 ods. 1 CSP uznesením z 30. novembra 2021 sp. zn. 7 Cdo 98/2021 vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia odložil až do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalovanej.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

7. Porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľka namietala v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutí súdov v základnom konaní, ktoré sa podľa nej nedostatočne vysporiadali s jej námietkami a preto považovala napadnuté rozhodnutie v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie za arbitrárne a nepreskúmateľné.

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade

zmätočnosti.

9. Dovolací súd súčasne pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu, rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Z odôvodnenia rozhodnutí nižších inštancií je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Z rozhodnutia oboch súdov vyplýva, na základe akých skutočností dospeli k záveru, že žalobkyňa preukázala uplatňovaný nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie odôvodnil priznanie nároku v časti náhrady škody tým, že existenciu nezákonného rozhodnutia vydaného orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci ako prvého predpokladu pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, žalobkyňa odvodzovala od uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré neúspešne napadla sťažnosťou. Súd prvej inštancie mal za to, že zastavenie trestného stíhania, pretože skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania pre jeho nezákonnosť. Druhým predpokladom bola existencia škody. Náhrada skutočnej škody, ktorú žalobkyňa uplatnila v konaní, pozostávala z nákladov na obhajobu v trestnom konaní (obhajoba žalobkyne + jej manžela) v sume 3600 eur, zo sumy 4558,81 eur ako ušlej mzdy manžela žalobkyne, ktorú by zarobil za obdobie, keď sa nachádzal vo väzbe a zo sumy 500 eur za vypracovaný znalecký posudok. Súd prvej inštancie poukázal na to, že náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie a konštatoval, že náklady za právne zastúpenie tak žalobkyne ako aj jej manžela boli hradené z finančných prostriedkov, ktoré patrili do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne a jej manžela, pričom žalobkyňa listinnými dôkazmi preukázala ňou uplatňovanú výšku škody. Priznanú výšku (16 000 eur) nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie odôvodnil s poukazom na to, že trestné stíhanie, najmä ak je osoba obvinená zo závažného trestného činu, predstavuje závažný zásah do osobnostných práv fyzickej osoby. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že všetky následky predstavujúce nemajetkovú ujmu boli v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím. Súd hodnotiac, v akom rozsahu bola znížená česť, dôstojnosť, postavenie žalobkyne v súvislosti s trestným stíhaním, dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala existenciu

následkov takej intenzity, ktorá by zakladala jej právo na priznanie peňažnej náhrady v ňou uplatnenej sume 21 750 eur. Vo väzbe na uvedené potom rozhodol aj odvolací súd, ktorý zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, jeho postup vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie nemožno považovať za neodôvodnený, pričom odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP.

12. Podľa dovolacieho súd boli odvolacím súdom zohľadnené aj námietky žalovanej. Odvolací súd poukázal na to, že nezákonným rozhodnutím na základe ktorého si žalobkyňa uplatňovala nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy bolo rozhodnutie o vznesení uznesenia vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, úradu boja proti korupcii, odboru boja proti korupcii Východ sp. zn. ČVS:PPZ-XX/BPK-V-XXXX zo dňa 16.01.2012, ktorým bolo vznesené obvinenie žalobkyne ako aj manželovi žalobkyne. Nemožno sa teda stotožniť s argumentáciou žalovanej, že z odôvodnenia súdov v základnom konaní nebolo zrejmé, ktoré rozhodnutie považovali za nezákonné. Vo vzťahu k námietkam žalovanej ohľadom nepreukázania uskutočnenia úkonov právnej služby a ich nutnosti a účelnosti dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí dostatočným spôsobom vysporiadal aj s týmito námietkami, keď uviedol, že v tomto konaní pri uplatňovaní nákladov na nutnú obhajobu v trestnom konaní žalobkyne a jej manžela nebolo zistené, aby si uplatňovali neprimerané náklady nad rozsah stanovený vyhláškou č. 655/2004 Z. z. o tarifnej odmene. Od momentu právoplatného skončenia trestného stíhania bez uznania viny spĺňali žalobkyňa a jej manžel v časti náhrady nákladov vynaložených na obhajobu v trestnom konaní všetky podmienky pre priznanie náhrady škody v tejto časti. Dovolací súd zároveň uvádza, že odôvodnenie rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

13. Dovolateľka ďalej v dovolaní namietala porušenie práva na spravodlivý proces vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania, pričom toto rozhodnutie považovala za arbitrárne a nepreskúmateľné.

14. K uvedenému dovolací súd uvádza, že odvolací súd postupoval správne keď žalobkyne priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Nebolo by spravodlivé a v súlade so satisfakčnou funkciou nemajetkovej ujmy požadovať od žalobkyne, aby svoju ujmu podceňovala iba preto, aby potom nemusela hradiť trovy konania. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v tomto prípade treba rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobkyňiného práva bolo zasiahnuté. Výška nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Podľa dovolacieho súdu žalobkyňa má právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten sa skúma čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku.

15. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011). Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho

súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré žalovaná uvádzala v dovolaní o zmätočnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie, trpiacich nedostatkom riadneho odôvodnenia s poukazom na nevysporiadanie sa s námietkami žalovanej a nesprávne priznanie nároku na náhradu trov konania, pretože uvedené nezistil. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

16. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že žalovaná neopodstatnene namieta, že odvolací súd (prípadne súd prvej inštancie) nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

17. Dovolateľka namietala, že rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, nakoľko podľa nej sa súdy v základnom konaní odchyľili od ustálenej rozhodovacej praxe (6MCdo/15/2012, 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 3Cdo/19/2018) pri riešení otázky „neprimeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy“.

18. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

19. Dovolací súd je toho názoru, že nebolo možné sa stotožniť s názorom dovolateľky, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe reprezentovanej rozhodnutiami 6MCdo/15/2012, 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 3Cdo/19/2018. Z uvedených rozhodnutí vyplýva záver, že určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy súdu, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu, jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Všeobecné súdy majú určiť primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy po zohľadnení iných predpisov upravujúcich odškodnenie ako aj judikatúry Ústavného súdu SR a ESLP a určiť maximálnu hranicu náhrady nemajetkovej ujmy, tak aby priznaná náhrada nebola vyššia ako je náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov.

20. K uvedenej otázke týkajúcej sa „neprimeranosti priznanej výšky nemajetkovej ujmy“ dovolací súd uvádza, že práve naopak súdy v základnom konaní postupovali v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou. Súd prvej inštancie správne poukázal na to, že trestné stíhanie predstavovalo vážny zásah do osobnostných práv žalobkyne. Zároveň zohľadnil aj judikatúru súdov, ktorá vyslovila názor, že trestné stíhanie predstavuje závažný zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvoláva aj ďalšie negatívne dôsledky pre osobný život a životný osud fyzickej osoby. Po vykonanom dokazovaní uzavrel, že žalobkyňa požívala vážnosť, bola spoločensky obľúbená, považovali ju za dobrého, poctivého človeka. Po vznesení obvinenia sa ich spolu s manželom ľudia začali strániť, museli čeliť ohováraniam, narušili sa rodinné väzby. Žalobkyňa spolu s manželom podnikali v oblasti zahraničného obchodu, pričom v dôsledku ich „kauzy“ viacero obchodných partnerov prestalo mať záujem o vzájomnú spoluprácu, čo



viedlo k značným finančným problémom. Zo strachu a straty sebedomia žalobkyňa prestala vykonávať podnikateľskú činnosť, prežívala stavy poníženia, úzkosti, že v dôsledku bezdôvodného trestného stíhania môže byť odsúdená a môže byť ohrozená starostlivosť a o jej maloleté deti. Na uvedené následne nadviazal aj odvolací súd, ktorý konštatoval, že trestné konanie trvalo viac ako štyri roky, žalobkyňa bola vystavená neustálym procesným úkonom zo strany OČTK. Celá táto udalosť podľa neho mala negatívny dopad na rodinný, pracovný život ako aj spoločenský život. Odvolací súd zároveň dodal, že pod negatívny dopad na žalobkyňu sa podpísalo aj to, že sa musela vysporiadať s psychickým stavom svojho manžela, ktorý prestal byť oporou rodiny a najmä maloletých detí, ktoré museli navštevovať odbornú psychickú pomoc. Z uvedeného je zrejmé, že sudy nižších inštancií vychádzali z konkrétnych skutkových okolností ustáleného skutkového stavu, ktoré boli pre posúdenie výšky nemajetkovej ujmy relevantné, pričom svoje závery zodpovedajúcim spôsobom na podklade daných zistení tiež náležite odôvodnili. Dovolací súd má za to, že sudy v základnom konaní zohľadnili kritéria pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy s poukazom na osobu poškodeného (žalobkyne) a jej doterajší život, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli žalobkyňi v súkromnom živote ako aj závažnosť následkov, ktoré jej vznikli v spoločenskom uplatnení. Dovolateľka navyše ani riadne, s ohľadom na okolnosti posudzovaného prípadu či konkrétne závery súdov, nešpecifikovala v čom malo spočívať tvrdené odklonenie sa od ustálenej rozhodovacej praxe pri stanovení primeranej výšky nemajetkovej ujmy.

21. Sudy v základnom konaní zároveň tiež správne zohľadnili, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe priznaná výška nemajetkovej ujmy nesmie byť vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obe trestných činov. V dôsledku toho znížili žalobkyňou požadovanú sumu z 21 750 eur na 16 000 eur, keďže žalobkyňa nepreukázala existenciu následkov takej intenzity, ktorá by zakladala jej právo na priznanie peňažnej sumy v ňou uplatnenej sume. V posudzovanom prípade sa teda sudy v základnom konaní pri riešení predmetnej otázky neodklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedených rozhodnutiach. Podľa dovolacieho súdu postup súdov v základnom konaní bol v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou, keďže sudy sa venovali jednak okolnostiam, prečo je priznaná výška nemajetkovej ujmy primeraná a zároveň zohľadnili aj skutočnosť, že priznaná výška nebola vyššia ako pri smrteľných trestných činoch (6Mcdo/15/2012). Dovolateľka síce poukázala na skutočnosť, že priznaná výška bola porovnateľná výške, v prípade ak bola trestným činom spôsobená smrť v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z., avšak dovolací súd je toho názoru, že priznaná výška nemajetkovej ujmy bola nižšia a teda sudy v základnom konaní postupovali v rámci mantinelov ustálenej rozhodovacej praxe, ktorá poukazuje na tú skutočnosť, že priznaná výška nemôže byť vyššia ako pri smrteľných trestných činoch a všeobecné sudy v rámci svojho rozhodovania sú povinné túto skutočnosť zohľadniť, čo v uvedenom prípade bolo splnené.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

22. Nesprávne právne posúdenie žalovaná videla pri riešení otázky „Či možno považovať uznesenie o vznesení obvinenia za nezákonné rozhodnutie v prípade zastavenia trestného stíhania z dôvodu jeho neprípustnosti pre úmrtie obvineného a je možné priznať nárok na náhradu škody titulom takéhoto uznesenia o vznesení obvinenia?“

23. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí (konkretizuje), že rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP). Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi dovolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 2Cdo/54/2018, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

24. Ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené zastavením konania v dôsledku smrti obvineného, ak neskorší výsledok trestného konania určil, že skutok za ktorý bol obvinený, nie je trestným činom, treba hľadať nielen v ustanovení čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ale vo všeobecnej rovine predovšetkým v čl. 1 ods. 1 tohto základného zákona, teda v princípoch materiálneho právneho štátu. Ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Nemožno totiž prehliadnuť, že štát nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktné dodržiavať právo v jeho ideálnej (škodu nepôsobiacej) interpretácii. Na jednej strane je povinnosťou OČTK vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, ak sa ich postup ukáže ako mylný, zasahujúci do základných práv. V takej situácii nie je rozhodné, ako OČTK vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo (4Cdo/183/2009).

25. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Súdna judikatúra dovodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma, spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe), bola odčinená. Systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania, je neskorší výsledok trestného konania (4Cdo/183/2009).

26. Zákonnosť či nezákonnosť rozhodnutia vo všeobecnosti je otázkou súladu rozhodnutia s objektívnym právom. Tak rozhodnutie, ktoré bolo zrušené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, z dôvodu nesprávne alebo nedostatočne zisteného skutkového stavu ako i z dôvodu vady konania je nezákonné a za splnenia ostatných zákonných podmienok môže zakladať zodpovednosť štátu za škodu, ktorá prípadne z takéhoto rozhodnutia vznikla účastníkovi. Aj napriek tomu, že pojem nezákonné rozhodnutie nie je v zákone definovaný, je však možné konštatovať, že pod nezákonným rozhodnutím sa dá rozumieť akékoľvek rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky, alebo záväzkami Slovenskej republiky, vyplývajúcimi z platnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná a bolo z dôvodu nezákonnosti zrušené alebo zmenené príslušným orgánom. (I. ÚS 65/2019).

27. Dovolací súd k uvedenej právnej otázke uvádza, že zo súdneho spisu vyplýva, že manželovi žalobkyne bolo vznesené obvinenie za také skutky, za ktoré bolo vznesené obvinenie v konaní aj iným osobám. Z uznesenia prokurátorky sp. zn. VII/1 Gv 20/16/1000-4 zo dňa 09.05.2016 však následne bolo preukázané, že žiadne z konaní, pre ktoré bolo vznesené obvinenie (aj manželovi žalobkyne) nemalo charakter trestnej činnosti. Dovolací súd je toho názoru, že vzhľadom na vyššie uvedené by bolo v rozpore s dobrými mravmi a účelom zákona č. 514/2003 Z. z., aby sa žalovaná zbavila zodpovednosti za škodu len z toho dôvodu, že manžel žalobkyne v priebehu trestného konania zomrel a nebolo tak možné voči nemu zastaviť trestné stíhanie z dôvodu, že skutok nebol trestným činom, ale len formálne z dôvodu jeho úmrtia. Dovolací súd uvádza, že vo výnimočných prípadoch možno vychádzať z nezákonnosti trestného stíhania konkrétnej osoby, ktorej bolo stíhanie zastavené z objektívnej príčiny jej smrti, keď konečné rozhodnutie v trestnom konaní zakladajúce nezákonnosť trestného stíhania ostatných spoluobvinených, neobsahuje rozdielne posúdenie skutku voči zomrelej osobe, resp. z neho nevyplývajú žiadne špeciálne okolnosti pre takúto rozdielne posúdenie. Dovolací súd bol toho názoru, že prípadným akceptovaním argumentácie žalovanej by sa poprel cieľ zákonodarcu sledovaný zákonom o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

28. V preskúmvanej veci odvolací súd správne aplikoval na daný prípad zákon č. 514/2003 Z. z. a správne posudzoval zodpovednosť štátu ako zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným

rozhodnutím. So zreteľom na uvedené závery správne interpretoval ustanovenie § 6 ods. 1 tohto zákona v otázke, či uznesenie o zastavení trestného stíhania z dôvodu, že obvinený zomrel, keď následne bolo trestné stíhanie jeho spoluobvineným zastavené z dôvodu, že skutok, ktorí spáchali nie je trestným činom, má rovnaký význam ako rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným.

29. Dovolateľka zároveň namietala aj nesprávne právne posúdenie otázky „Či možno odvodzovať začatie plynutia subjektívnej 3 - ročnej premlčacej lehoty podľa § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., od právoplatnosti uznesenia o zastavení trestného stíhania, ktoré bolo vydané vo vzťahu k inej osobe, ako je osoba, o ktorej nároku na náhradu škody sa koná?"

30. Podľa dovolacieho súdu premlčacia lehota na uplatnenie náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. zomrelej osoby v tomto prípade začne plynúť rovnako ako u spoluobvinených právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení ich trestného stíhania, z dôvodu, že skutok pre ktorý sa viedlo trestné stíhanie nie je trestným činom (t. j. rozhodnutie z ktorého vyplýva nezákonnosť trestného stíhania spoluobvinených). Práve z tohto momentu bolo možné vyvodiť či predpokladať nezákonnosť trestného stíhania aj voči zomrelej osobe. Nemožno sa teda stotožniť s argumentáciou žalovanej, že už právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania, z dôvodu, že manžel žalobkyne zomrel, bolo možné zistiť nezákonnosť rozhodnutia. V tomto čase nebolo možné ešte ani určiť, že došlo k vzniku škody a predovšetkým ustáliť, že za škodu zodpovedá štát. Vzhľadom na vyššie uvedené má dovolací súd za to, že súdy v základnom konaní postupovali správne, keď začiatok premlčacej doby počítali od právoplatnosti uznesenia prokurátorky sp. zn. VII/1 Gv/20/16/1000-4 zo dňa 09.05.2016 (právoplatnosť 22.05.2016) a teda nárok žalobkyne na náhradu škody nebolo možné považovať za premlčaný.

31. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jej nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

32. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.